

Kar se tiče dober kup pametnih delavcev, smo tudi pri nas v Avstriji in na Ogerskem še zelo na slabem, kajti ni še vsako delo dober kup, če se za nj le malo plača, ako se delo ne izvršuje po vse dobro in delavci imajo po 5 do 6 ur na dan za počivanje in jed, kakor je to navada v mnogih naših deželah. Po božji podobi vsavarjeni človek mora sicer jesti, piti in počivati, pa kar je preveč, je preveč in kmetijstvu na škodo.

Veliko breme kmetijstva je presilni zemljiški (gruntni) davek. Od leta 1848. rastejo državni stroški; vsako leto so večji. Upravni stroški (Verwaltungskosten), to je, stroški za različne cesarske urade, državne zборе itd. so že 3krat in celo 4krat večji, kakor so pred letom 1848. bili, in z njimi vred so tudi davki in druge davščine v enaki meri se zvešali, blagostan ljudstva pa se sploh zmanjšal. Ljudstvo v velikih stiskah je vsako leto pričakovalo, da bosta finančna ministra na Dunaji in v Budapeštu stopila pred državna zbora z naznanilom: „zdaj državna blagajnica nima nobenega deficita (nobene primanjlkave) več; srebro nima ažiije, davki se ne povikšajo več“ — al žalibog, da do danes ni bilo še tacega glasa! Ni tedaj čuda, da je zelo oblačno nebo Avstrije in Ogerske.

Pravilo, da se dohodki kmetijstvu množijo le takrat, če se kmetijstvo združuje z obrtnijo, namreč z živinorejo, sirarijo, s pridelovanjem sladkora iz pese, s pivarno, z napravljajanjem prediva itd., to je, da se to, kar se pridelava ali kar odpade pri kmetijstvu, obrne za druge stvari, ki jih kmetovalec lahko prodá. Navadni manjši kmet se sicer sam ne more ukvarjati z velikimi obrtnijami, vendar tudi on more, če ima gori navedene obrtnije (fabrike) blizo, marsikaj od svojih pridelkov jim oddati. Al žalibog, tudi take s kmetijstvom tesno združene obrtnije (fabrike) že več let zdihujejo pod stisko davkov, ki jih nimajo para v nobeni drugi državi!*) Ministerstvu kmetijstva se ne more reči, da nima dobre volje pomagati kmetijstvu iz preočitnih nadlog, al kaj hoče, če finančni minister se ne more rešiti skrbí, kako bi denarja dobil v državno blagajnico za čedalje večje državne stroške.

Postava, da „vsak mora vojak biti“, se ne more grajati iz stališča, ki pravi: „za vse enake pravice pa enake dolžnosti“, al ta splošna vojaška dolžnost je za kmetijstvo hud udarec, če gospodar mora v vojsko in zapusti ženo samo z otroci doma, katera delavcev ne dobí, če tudi oni morajo prijeti za puško. Evropa ima dandanes vojakov kakor listja in trave, Amerika pa, ki je veliko večja kot Evropa, je nedavno po svojih zastopnikih sklenila, svojo armado od 25.000 mož zmanjšati na 20.000. Ali ne bi bila Amerika dober izgled takim državam, ki so zmiraj v denarnih stiskah? Tudi Avstrija in Ogerska imate državne poslance, pa kaj, če je njih večina taka, da se včasih tedne in mesece pričkajo za take stvari, o katerih nima kmetijstvo nobene koristi.

Če se po vsem tem ozremo še enkrat nazaj v to, kar je napredku kmetijstva ovira, moramo le živo živo želeči, da si možje, ki na krmilu vladnem stojé, resno k srcu vzamejo to, da kmetijstvo je najmočnejši steber državi in da z razcvetom kmetijstva cvete blagostan njen, s propadom kmetijstva pa tudi ona propada.

*) Kako, na primer, so pivarne obložene z davkom, kazale so „Novice“ v zadnjem listu v članku: „Pivarne — kako se dela pivo v njih in kako koristijo tudi živinoreji.“ Vred.

Rušnja okoli sadnih dreves škodljiva.

Mnogokrat se sliši mnenje, da rušnja okoli sadnih dreves, ni le neškodljiva, temveč da je drevesom koristna zato, da se zemlja okoli njih prehitro ne posuši. Kar se tega tiče, je gotovo, da zemlja z rušnjo pokrita več vlage (mokrote) iz sebe izhlapi, kakor zemlja brez rušnje. Gotove skušnje so učile, da o 5 mesecih poleti je iz enega orala rušnjate zemlje izpuhtelo 800 kubičnih čevljev vode; kjer zemlja ni z rušnjo pokrita in se zgorej osuši, ondi ne more iz nje nikakor toliko vlage izhlapati. Po perji trave izpuhti je veliko več. Da se pa rušnjata zemlja bolj frišna ohrani, izvira od tega, da vlago, katero korenine srkajo izpod zemlje, oddajajo zgornjim suhim legam zemlje. Le okoli dreves in zraven dreves zamore brez škode trava rasti takrat, kedar je v zemlji spodaj veliko vlage. Če se mlada drevesca sadé na prostore z rušnjo zaraščene, kmalu se vidi očitna škoda za drevje; večkrat preteče veliko let, predno začno na take kraje zasajena drevesa čvrsto rasti; to je pa tudi prav lahko razumeti z avoljo tega, ker koreninice mladega drevesa se izprva le bolj površno v zemlji razprostirajo, katera vlago po rušnji, kakor je rečeno bilo, lahko izpuhti; še le potem, kedar korenine globokeje segajo, začno drevesa bolje rasti. Kakor pa je rušnja drevju škodljiva, tako je tudi drugim rastlinam, katere imajo goste korenine. Nemška detelja, na priliko, vsejana okoli mladega drevja, pomori kmalu taka drevesa. Po vsem tem je očitno, da pametno ravnajo tisti sadjerejci, ki okrog vsacega drevesa precej na široko pustijo samo zemljo in jo vsako leto malo okopavajo.

Kako gips rabiti v hlevih.

Da je surovi zmleti gips v hlevih jako koristen, je že davno umnim gospodarjem dobro znano; al o tem so si bile misli navskriž: ali je bolje gips mešati z gnojem na gnojišči, ali pa vsak dan nekoliko gipsa v hlevu potresti na gnoj. Gotove skušnje učijo, da je potresanje gipsa v hlevu po gnoji boljše iz dveh vzrokov, in sicer prvič zato, ker se iz gnoja izhlapeči amonijak po gipsovem žveplu v žveplokisli amonijak spremení, ki ni izhlapljiv in zato ostane v gnoju kot najbolj redivna snova rastlinam, — drugič pa zato, ker potem se zrak v hlevu veliko bolj čist ohrani na zdravje živini. Zato svetujemo gospodarjem, naj zmirom nekoliko surovega zmletega gipsa za vsakdanjo rabo v hlevih pripravljenega imajo, 1 funt za eno govedo ali enega konja ali pa za 10 ovac zadostuje. Pa tudi koristno je, če se gips potrese po gnoju, ki je bil ravnokar iz hleva na gnojišče pripeljan.

Gospodarske novice.

Mašina, katera žito žanje.

Fabrikanta mašin Kraus in Kreyczik na Dunaji (I. Rudolfsplatz 3) sta iznašla mašino, s katero tudi ženske lahko žito žanejo. Ta mašina je podobna koluri ali samokolnici (šajtergi), katera ima spredaj napravo za žito kositi in katero lahko en delavec ali ena delavka po njivi naprej potiska. Iznajdenika mislita, da se bodo kmetovalci te ročne mašine tako radi posluževali, kakor ročne mlatilnice. Cena jej je 120 gold.

Kako se dadó jajca dolgo dobra ohraniti.

V Kini nasolijo jajca, da jim več let dobra ostanejo. To delajo tako: soli raztopijo v vodi in v tej